

З клініки проф. Йордана в Кракові.

Про лічене рака родниці вприскуванем *extracti chelidonii majoris*.

Написав Др. Маріян Долинський.

В другій половині липня 1896 начальний лікар міського шпиталю в Брянську, Орловської губ. Др. Денисенко об'явив новий неперативний спосіб лічення злобних новотворів, а спосіб той мав бути корисний навіть в тих случаях, де операція була просто неможлива. Замітки свої піддержує автор історіями недуг і чотирма фотографіями поданими в 34 ч. часописи „Врачъ“ з 22-го серпня ст. ст. 1896. Незвичайно добрі результати, які одержав Др. Денисенко через свій метод, спонукали і проф. Йордана до практичного випробовання того способу на своїй клініці, а я мав представити результати, які ми зібрали. Одначе я мушу з гори застережи ся, що наша праця зовсім не рішаюча, бо малисьмо лишень два случаї, з котрих яких небудь виводів чи то за, чи против робити не можна. Порущую сю справу тільки через те, що вона дуже важна і пекуча.

Оба случаї, лічені тим методом на клініці проф. Йордана, представляли так далеко уже посунену справу хоробову (*carcinoma cervicis uteri cum infiltratione neoplasmatica parametrij*), що про операцію не можна було думати; по наведеному розпізнанню, думаю, вільно мені лишити „status praesens“ без ніякої шкоди для самої річи.

Случаї ті лічили ми ось як :

Extr. chelid. maj.	}	що другий день по 3 <i>cm</i> ³ до вприскування
Aquae destill.		
Glycerini 20·0		
Extr. chelid. maj.	}	що дня тампон до піхви всувати і що день змінити
Glycerini 40·0		
		20·0
Extr. chelid. maj.	}	на внутр через добу ужити
Aquae Melissaе		
20·0		
		200·0

Як видно, уживали ми розчинів цілком по припису автора, вприскувано, як він заохочує, в сам новотвір (опухоль) і то кожний раз в кількох місцях, аби впливати по зможі на як найбільшу частину рака.

Наші обсервації зовсім не годять ся з вислідами автора, про котрі він згадує в своїх істориях недуг. Передовсім треба сказати, що уже само вприскування було дуже болюче, і то так, що в однім случаю хора не згодила ся уже на послідне (5) вприснене і через те цілком відступила від дальшого лічення. У другої недужої, навчені першим дослідом, додавалисьмо до extr. chelid. maj., cocaini muriatici 1:4, т. в. 1 *cm*³ } Cocaini 0·1
Aquae dest. 10·0 на 4 *cm*³ висше наведеного розчину extr. chelid, що майже зовсім усувало болі при вприскуваню. Автор подає, що само вприскування є неболюче, але при раку родниці ми того не бачили. У обох недужих можна було бачити таки зараз по вприскуваню або в 1 до 1½ години значну горячку до 39·9°⁰, а раз навіть 40·1°⁰, до чого долучували ся сильні дрощі і біль голови; але той стан минав по одній, а найбільше по двох годинах, і недужі заявляли лишень, що дуже втомлені; на другий день не жаловали ся на нічо і чули ся так добре, що могли вставати з ліжка і свобідно проходжувати ся.

Денисенко подає і звертає на то спеціально увагу, що по вприскуванях extr. chelid. maj. новотвір в тих місцях зачинає витікати на верх і творить немов пучки півонії, котрі пізнійше зачинають розпадатися на дрібонькі кусники, а в кінці цілком випадають зі свого окруження. Але сего, чи подібного образу ми анї раз не бачили, противно, лише лице новотвора по відпаданю знекроти-

зованого струпа виглядало живо-червоне, гранульовало чисто, і було дуже склонне до кровотоку.

Дальше подає Денисенко, що під впливом вприсненого extr. chelid. maj. ткани опуху зменшає ся і виразно зачинає ся відділяти від здорового мяса. Того не можна було побачити, а майже зовсім певно дало ся спостеречи, що рак розростає ся дальше, хиба може трохи вільнійше.

Тільки нашого спостереження, а тепер мушу дещо і з других робіт в тім напрямі зазначити.

В літературі доступній менї найшов я доси лишень дві згадки про лічене рака родниці „cum extracto chelidonii majoris“, а то: Кельбер, лікар Марійського шпиталю в Петербурзі, подав у „Врачу“ ч. 44. з 31. жовтня 1896, а А. Dhürsen в „Deutsche medicinische Wochenschrift“, ч. 49. з р. 1896 один случай. По Кельберу виходить що его случаи, котрі майже так само були трактовані як і наші, не закінчили ся успішно, а проби его можна назвати цілком невдоволяючими. Він подає лишень самі факти і не ставляє ніяких внесків.

Dhürsen, котрий так само поступав як ми (usque ad cocainam), спостеріг під мікроскопом в куснику, що дістав з кусника рака вже по вприскуванях, що на верха кровоносної судини знаходило ся багато клітин новотвора. Він відносить се до механїчного переносення частин рака на голці при вколюваню нею, і бачить в сїм велике небезпеченство того методу, бо рак в той спосіб швидше і певнійше може розростати ся. Dhürsen ставляє метод Денисенка на одно з методом Emmerich-Scholl'a, котрі подали свою лічничу сировать проти рака.

До наших досвідів уживалисьмо Extr. chelid. maj. з фабрики Гелля в Опаві.